

Objem zvoka

Časopis TIM-a za polžev vsadek, Center za sluh in govor Maribor, Vinarska 6, Maribor

UVODNA BESEDA

Nada Hernja, Center za sluh in govor Maribor

Junij je mesec, ko zaključimo uspešno delo v šolskem letu in ko že oblikujemo nove cilje za jesenski čas. Zgodi se, da prav v tem obdobju kdo zaključi svojo življenjsko pot. Drugi se poslovijo od vrtca, osnovne ali srednje šole. Želim, da se vsi z zadovoljstvom ozrete nazaj na prehojeno pot in da si v počitnicah naberete moči za nov začetek. Septembra nas čakajo novi izzivi in nove naloge. Gospa Diana Ropert s septembrom prevzema nalogo vodje tima za polžev vsadek Maribor. Člani tima ji želimo uspešno vodenje!

Polžev vsadek	2
Telefoniranje s polževim vsadkom	3
Razmišljanje o zrcalnih nevronih	4
Komunikacijske potrebe naglušnega/gluhega otroka	5
Odgledovanje - branje z ustnic	6
Maestro3 workshop 2009	7
Kako delati z gluhi in naglušnimi: strokovnjakinje Nada, Alenka in Sergeja med osnovnošolskimi učitelji glasbene vzgoje	8
Odkrivanje okvar sluha pri predšolskih otrocih	12
9. evropski simpozij o kohlearni implantaciji - Varšava, 14.-17. maj 2009	13
Delavnica "Poslušanje, učenje in gonor (LLT) v Zagrebu	14
Intervju z Mojco Mihelič	15
Novičke	16
Bil je pust	17
In memoriam Alfonz Zeilhofer	19

Informacije

Z vašimi vprašanji se lahko obrnete na člane Tima za polžev vsadek. Centra za sluh in govor Maribor.

Tel: 02/228 53 40

02/228 53 46 (amb.)

02/228 53 44 (šola)

Fax: 02/228 53 63

E-mail:

nada.hernja@guest.arnes.si

alenka.werdonig@guest.arnes.si

diana.ropert@guest.arnes.si

sergeja.groegl1@guest.arnes.si

irena.furjan1@guest.arnes.si

milan.brumecc@guest.arnes.si

Spletna stran:

<http://www.z-csg.mb.edus.si/>

Časopis izdaja Center za sluh in govor Maribor - Tim za polžev vsadek, Vinarska ulica 6, 2000 Maribor

Direktorica Tanja Majer

Odgovorna urednica Nada Hernja

Lektorirala Tjaša Burja

Uredil in za tisk pripravil

Milan Brumec

Časopis je brezplačen in izhaja v nakladi 500 izvodov. Na leto izidejo 3 - 4 številke. Tisk plačata podjetji **Cochlear** in **MED-EL**. Poštnino plačata podjetji **Posluh d.o.o** in **Slušni aparati Widex d.o.o**.

POLŽEV VSADEK

Milan Brumec, Center za sluh in govor Maribor

SLUH IN NJEGOVA IZGUBA

Zvok iz okolice potuje v uho, kjer se spremeni v takšno obliko, da ga naši možgani prepoznajo. Zvočno valovanje iz okolice potuje od zunanjega v srednje uho, kjer povzroči nihanje bobniča. Preko slušnih koščic se valovanje prenese do polža, v katerem lasne celice pretvarjajo mehanske vibracije v šibke električne impulze, ki jih slušni živec prenese do možganov. Ko je ta pot ovirana, slabše ali nič ne slišimo. Kadar slišimo slabše, smo naglušni in si pomagamo s slušnimi aparati. Če niti s slušnimi aparati ne slišimo, smo gluhi. V tem primeru nam morda lahko pomaga polžev vsadek.

KAJ JE POLŽEV VSADEK?

Polžev vsadek je elektronska naprava, ki zvok iz okolice pretvarja v električne impulze, ki jih možgani lahko "razumejo". Polžev vsadek je sestavljen iz zunanjega in notranjega dela.

Zunanji deli polževega vsadka:

- mikrofoni: sprejema zvoke iz okolice; nameščen je za ušesom (na procesorju) ali na oddajniku;
- procesor signalov: majhen računalnik, ki signal iz mikrofona spremeni v električne impulze; vsi novejši modeli so že zauheljni;
- oddajnik: plastičen obroč z navitjem in magnetkom; prenese signal iz procesorja govora v

sprejemnik (notranji del).

Notranji del polževega vsadka:

- sprejemnik: sprejema signale iz oddajnika in jih razporeja na polje elektrod; vstavljen je pod kožo za ušesom;
- polje elektrod: nameščene so v polžu; preko njih se električni impulzi prenesejo na slušni živec.

ALI S POLŽEVIM VSADEKOM TAKOJ SLIŠIM?

Ne! Po operaciji, ta običajno traja od 2 - 3 ure, ostane pacient do enega tedna v bolnišnici, dalje pa okreva doma. Večina se v tem času počuti normalno. Po približno mesecu dni mu strokovnjaki na kliniki dodajo še zunanje dele polževega vsadka, pri čemer je potrebna prva nastavitev procesorja govora glede na njegove individualne potrebe. Nastavitev ni enkratno dejanje. Na začetku so nastavitve bolj pogoste, kasneje pa enkrat letno, oz. po potrebi. Napredek in uspeh sta odvisna od mnogih dejavnikov, predvsem od tega ali je gluha oseba že slišala, ali pa je gluha od rojstva. Na vsak način pa polžev vsadek pomeni lažjo orientacijo gluhe osebe in olajšano pot pri učenju poslušanja in govora. Sama vstavev polževega vsadka ni dovolj za uspešno pridobivanje slušno-govornih sposobnosti, zato uporabnike usmerimo v rehabilitacijo.

TELEFONIRANJE S POLŽEVIM VSADKOM

Nada Hernja, Center za sluh in govor Maribor

Uporaba telefona je večini težko naglušnih in gluhih oseb onemogočena. V najboljših primerih se lahko zelo omejeno pogovarjajo le z znanimi osebami. Mobilni telefoni vsaj omogočajo komunikacijo s pomočjo SMS sporočil. Tako je gluhim in naglušnim osebam omogočeno neposredno komuniciranje brez posrednikov.

Možnost klasične uporabe telefona ostaja želja in cilj mnogih uporabnikov polževega vsadka. Vendar so mnogi kljub dobremu razumevanju govora razočarani. Zakaj je telefoniranje tako zahtevno?

- Glas, ki ga slišijo po telefonu, ni enak tistemu »v živo« in je težje razumljiv. Na razumljivost vpliva tudi model telefona.
- Frekvence telefona zajemajo ožji frekvenčni spekter kot naravno poslušanje (ca. 300-3400 Hz)
- Poslušalec ne more videti obraza in ust, ne more spremljati mimike in celotne govorice telesa.

Uporabnikom PV je težje prevzeti klic, kakor koga poklicati. Na to vpliva stresna situacija soočanja z nepričakovanim govorcem ali nepričakovano temo pogovora (ta ni prisotna samo pri osebah s težavami sluha). Lažje je poklicati in pričeti pogovor o »svoji« temi s »svojo« osebo.

Mnogi uporabniki se po prvih razočaranjih pričnejo izogibati telefona. Seveda pa lahko tudi na tem težkem področju napredujejo – po korakih. Pogoji, poleg potrpežljivosti in volje, je dobro razumevanje slišane govora v naravnih situacijah.

Najprej se naj navadijo pogovora z znano osebo. To je oseba, ki

ve, da uporabnik ne bo mogel razumeti vsega slišane govora. Z njim se uporabnik lahko dogovori za »vaje« po telefonu. Te so lahko v celoti dogovorjene ali samo postavljena pravila za slučajen klic.

Vaje telefoniranja so lahko podobne vajam poslušanja »v živo«. Tako se lahko uporabnik in prijatelj (starš, soproga ...) dogovorita, katere besede, stavke bo uporabnik poslušal. Pri prvi vaji je to lahko prepoznavanje števil, barv ali podobnih besed iz dogovorjene pričakovane vsebine.

Lahko pa uporabnik na osnovi svojih vprašanj posluša odgovor. Vprašanja, ki jih oblikuje sam, mu olajšajo razumevanje vsebine odgovora – delno pričakovana vsebina.

Primer vprašanj uporabnika:

- »Kateri dan je danes?«
- »Kakšno je vreme?«
- »Kje se dobiva?«
- »Ob kateri uri je tekma?«

Ko prijatelj odgovori na vprašanje, naj uporabnik ponovi odgovor. Prijatelj mu lahko poroča o tem, katere napake je naredil – ne da bi ga med vajo prekinjal in ga zmedel.

V nadaljevanju naj bodo vaje zahtevnejše. Lahko se nadaljujejo podobno, tako da uporabnik postavlja vprašanja:

- »Kaj naj prinesem iz trgovine?«
- »Kaj bomo danes jedli?«
- »Kakšno bo vreme v naslednjih dneh?«

Prijatelj mu bo v odgovoru naštel več kot le en podatek, torej več besed, ki jih naj uporabnik ponovi.

Morda se naslednjič lahko

dogovorita že za dialog, ki teče npr. takole:

Uporabnik: »Kje si bil v nedeljo?«

Prijatelj: »Na tekmi.«

Uporabnik: »Kakšni tekmi?«

Prijatelj: »Nogometni.«

Uporabnik: »Kdo je igral?«

Prijatelj: »Maribor in Primorje.«

Uporabnik: »Kakšen je rezultat?«

Prijatelj: »1:0 za Maribor.«

Včasih je potrebno le malo izkušenj in ponovno pridobljena samozavest: saj zmorem! Včasih pa je telefoniranje pretrd oreh in uporabnik ostane v navezi le z domačimi.

Kadar uporabnik kliče neznano osebo, bo morda dobro, da potem, ko se predstavi, pove tudi to, da slabo sliši in prosi sogovornika, naj govori razločno in počasneje.

Pogovor po telefonu je najzahtevnejša slušna preizkušnja, ki poleg dobre sposobnosti razumevanja slišane govora zahteva sposobnost samokontrole, slušne pozornosti in samozavesti.

OPUS

RAZMIŠLJANJE O ZRCALNIH NEVRONIH

Nada Hernja, Center za sluh in govor Maribor

Znanstvenike že dolgo zanima, kako smo ljudje sposobni hitro in instinktivno razumeti občutke, čustva, misli in namene drugih ljudi. Nekateri menijo, da je odgovor morda v nedavno odkritih zrcalnih nevronih. Leti so vrsta možganskih celic, ki se odzivajo enako v primeru, ko izvedemo dejanje in v primeru, ko opazujemo nekoga drugega, kako izvede neko dejanje.

Prvič so jih odkrili italijanski znanstveniki Vittorio Gallese, Giacomo Rizzolatti in sodelavci v 90tih letih. Odkrili so popolnoma novo vrsto nevronov. Ti so aktivni, kadar njihovi lastniki opravljajo določene naloge (po tej plati so povsem običajni), vendar pa se ti nevroni sprožijo tudi takrat, ko njihov lastnik opazuje drugega človeka, ko ta opravlja isto nalogo. Veliko znanstvenikov, ki se ukvarjajo z možgani, je vse bolj prepričanih, da ti nevroni igrajo ključno vlogo pri razumevanju namenov drugih ljudi.

Predstavljamo si lahko, da imamo v glavi celice, s katerimi lahko beremo misli drugih ljudi. Prav te celice imajo morda ključno vlogo pri človeškem sporazumevanju.

Predstavljajmo si:

- Otrok opazuje mamo, ki pobere igračo. Nasmehne se ob misli: mamica bi se rada igrala!
- Mož in žena se skregata. Žena pograbí ključe od avta. Moža prešine: sedaj me bo zapustila!
- Ko gledamo sestro, ki daje injekcijo pacientu, kar čutimo, kako to boli.

Branje misli je sposobnost, ki jo imamo vsi ljudje. Posebej dobro si lahko predstavljamo stanja zavesti drugih ljudi. To so lahko preprosta stanja: jokanje, ob katerem razumemo, da je človek

žalosten ali kriljenje z rokami in kričanje, ko takoj vemo, da je človek jezen, morda celo nevaren. Razumemo pa lahko tudi bolj zapletena stanja zavesti: če mati izgubi otroka, druge starše stisne v grlu.

Novejše raziskave odkrivajo, da se ob opazovanju motorične aktivnosti aktivira Broccino področje, ki velja za področje tvorbe govora. Zato se postavlja vprašanje, kaj ima zrcalni sistem opraviti z jezikom in kaj ima opraviti jezik z branjem misli. Raziskovalca Rizzolatti in Arbib menita, da zrcalni sistem predstavlja most med početjem in komuniciranjem. V odnosu med izvajalcem in opazovalcem prvi pošilja, drugi pa sprejema sporočilo. V vsaki komunikaciji morata izvajalec in opazovalec razumeti, kaj si sporočata. Menita, da lahko zrcalni nevroni pojasnijo, kako se to doseže. Zaključujeta, da ni naključje, da je področje opičjih možganov, ki je zadolženo za razpoznavanje in snovanje dejanj, analogno ravno tistemu, ki je pri ljudeh odgovorno za govor. Prepričana sta, da je razvoj človeškega govora omogočilo dejstvo, da ima F5, predhodnik Broccovega področja, zrcalni mehanizem za razpoznavanje dejanj drugih. To naj bi bil glavni pogoj za razvoj komunikacije in v končni fazi govora. Naredilo

nas je »pripravljene« na jezik. Torej lahko z zrcalnimi nevroni pojasnimo tudi razvoj jezika - sposobnost medsebojnega verbalnega sporazumevanja.

Jezik, učenje s posnemanjem in branje misli, ki so na videz nepovezani mejniki človeškega razvoja, so morda povezani prav z zrcalnimi nevroni.

M. Pansini poudarja, da se (raziskava Rizzolatti in Graftona) Broccovo področje vključi takrat, ko preiskovanci ob ogledu predmetov brezglasno poimenujejo dejanje (npr. ob sliki glavnika sobezglasno poimenovali dejanje: česanje). Ne aktivirajo ga dvodimenzionalne slike niti predmeti, ki so neprimerni za prijem (hiša, avto, žival).

Zaključki Pansinija o področju rehabilitacije otrok z motnjo sluha:

- Za otroke, ki se šele učijo govoriti, morajo biti pripomočki tridimenzionalni.
- Za otroke, ki že govorijo, so lahko dvodimenzionalni.
- Ker majhen otrok sam še ne zna poimenovati dejavnosti in predmetov, to namesto njega počnejo odrasli. To so že znani nasveti o spremljanju dejavnosti, a ne samo z besedo, temveč s stavki. Pri izbiri besednih vrst, je morda bolje izbrati glagole in z njimi opisovati dejanja: skače, pada, leti ...
- Zrcalni nevroni bodo bolje vzpodbudili govorne strukture, kadar jih otrok aktivno izvaja.
- Ročno izdelane igračke imajo močnejše delovanje.

Literatura:

Mihovil Pansini: Zrcaljenje zrcalnih nevrona

www.sinapsa.org: Zrcalni nevroni

hearLIFE

KOMUNIKACIJSKE POTREBE NAGLUŠNEGA/GLUHEGA OTROKA

Diana Ropert, Center za sluh in govor Maribor

Otroci z okvaro sluha (enako kot slišišči) se jezik najbolje učijo v naravnih situacijah, z ljudmi oz. od ljudi, ki skrbijo za njih in katere dobro poznajo. Starši imajo naraven »instinkt« kako se obnašati do njih, se z njimi igrati in kako komunicirati z njimi. To prilagajanje komunikacijskim potrebam pomaga, da so otroci bolj pozorni in hitreje pričnejo z učenjem jezika.

Dobro je znano, da zgodnja diagnostika okvare sluha pripomore h kasnejšemu dobremu obvladovanju jezika, saj so zgodnja identifikacija, diagnostika in intervencija predpogoj za razvoj dobrih komunikacijskih veščin. To pomeni, da starši otroka, ki jim je bila v prvem mesecu življenja odkrita okvara, lahko nudijo otroku tako komunikacijsko podporo, ki bo zadovoljila zgodnje potrebe otroka po komunikaciji. Hkrati ima otrok z okvaro sluha priložnost učiti se govornega jezika pravočasno (istočasno kot vrstniki).

Pogosta in pozitivna komunikacija kot pomoč hitrejšemu jezikovnemu razvoju

Za kvaliteto človeških odnosov je potreben čas. Potrebno si je vzeti dovolj časa, da se odzovemo na otrokove potrebe, da mu damo z nasmehom in dotikom vedeti, da je sprejet, ljubljen. Vsakemu otroku so igra in čustven kontakt enako pomembni kot hrana.

Vsi otroci razvijajo pozitivno povezavo s starši, kadar ti reagirajo na potrebe otroka. Dojenček nam ne more povedati, kaj želi, zato ga je potrebo dobro opazovati, včasih ugibati in poskušati različne stvari, preden je otrok zadovoljen. Četudi včasih težko ugotovimo, kaj otrok resnično želi, je bistveno, da se trudimo. S tem se otrok uči, kako pomembni so mu starši in da je tudi on enako pomemben njim.

Najpomembneje je zadovoljiti

otrokovo potrebo po hrani, toplini in varnosti. Enako važno pa je otroku dati tudi več od tega osnovnega: igrati se z njim, izmenjati smehljaje, nežne dotike, za tem pa enostavne igre, kot je »ku-kuc«, kar ni samo igra. To je naravna pot, ki utrjuje vezi med starši in otrokom. To pa je tudi naravna pot komunikacije. Otroci, ki se počutijo ljubljene in varni, imajo na razpolago dodatne moči za učenje jezika in drugih veščin.

Z multisenzorno stimulacijo prenesemo sporočilo gluhemu/naglušnemu otroku, staremu do 5/6 mesecev

Starši intuitivno uporabljajo posebne načine v komunikaciji z dojenčki, ne da bi o tem razmišljali. Na primer: starš dvigne višino glasu, ko se obrača k novorojenčku, ponavlja fraze in povedi, uporablja gestikulacijo, izraz obraza ima pozitiven in vesel, pogosto se dotika otroka, ljubkuje mu obraz, roke in noge ... Starš tako pošilja otroku sporočilo preko več čutil istočasno. Čeprav otrok ne sliši govora, lahko preko drugih čutil sprejme sporočilo, zlasti preko vidnega kanala. Gluhi starši uporabljajo v komunikaciji s svojim gluhim otrokom enako vedenje. Mnogi gluhi starši ne uporabljajo govora tako pogosto kot slišišči, mnogo bolj pa poudarjajo druga čutila. Znakovna sporočila ponavljajo velikokrat, geste so pogosto ritmizirane. Dejstvo je, da gluhe mame močno poudarjajo obrazno mimiko, ko se obračajo k otroku.

Odraslemu se to mogoče zdi celo pretirano, vendar dojenčki imajo radi tak izraz, gledajo ga in celo oponašajo. Dojenček se pri tem uči, da je pomembno in prijetno gledati mamo. Če bodo slišišči starši povečali uporabo take komunikacije (mimiko, dotike), bodo naredili svojo komunikacijo svojemu gluhemu otroku zanimivo, kar pa bo povzročilo, da bodo dalje zadržali otrokovo pozornost.

Poslušati, odgovarjati – slediti otrokovemu interesu in potrebam

Otrok bo imel večji interes za komunikacijo, če bo videl temo pogovora. To je v primeru, ko otrok pokaže svoj interes preko aktivnosti ali predmeta, namesto, da o tem samo govori.

Če njegovi sogovorniki vedno menjujejo temo, namesto da bi sledili otrokovim potrebam in interesu, bo otrok izgubil željo po komuniciranju.

Učenje jezika je uspešnejše, kadar starši govorijo o neki stvari ali aktivnosti, ki otroka zanima. Otroci, katerih mame so se vedno odzvale otrokovim potrebam, sledile njihovim interesom in odgovarjale na vprašanja, so prej razvili jezik kot otroci mam, ki so pogosto menjavale temo razgovora. To velja za vse otroke – slišišče, naglušne in gluhe.

Primer:

- Mama sledi otrokovemu interesu: otrok gleda razmetane igračke na tleh in vzame luko.

Mama reče: »Oho, lutka! Se želiš igrati z lutko?«

- Mama menja temo: Otrok gleda razmetane igračke na tleh in vzame tovrnjak. Tudi mama gleda igračke in vzame skodelico ter reče: »Glej, skodelica. Bova pila čaj?«

Zakaj se otroci lažje učijo v situaciji, ki odgovarja njihovim interesom?

Učenje nove besede/fraze je kognitivna (miselna) naloga, ki zahteva določeno energijo. Ko otrok že razmišlja o določenem predmetu ali aktivnosti, mora samo povezati novo besedo s predmetom ali aktivnostjo. Ta naloga ima samo en korak. V drugi situaciji, ko mama preusmeri otrokovo pozornost, postane naloga učenja besede kompleksnejša – ima vsaj tri korake. Prvi korak – otrok mora razumeti, da odrasel želi, da

preusmeri pozornost na nekaj novega; drugi korak – razumeti je treba, kaj in kje se nahaja ta nova stvar in tretji korak – na koncu mora vzpostaviti povezavo med novo besedo in predmetom ali aktivnostjo.

Odgovarjanje na otrokov interes je lahko tudi blokirano ali se redkeje pojavlja v primeru, ko mama misli, da se mora vesti kot učiteljica, kot terapevt namesto kot mama. »Učiteljski« in »terapevtski« stil je bolj usmerjen na menjavo teme. Ta stil je bolj učinkovit v določenih situacijah pri večjih otrocih, nikakor pa ni dober za starše in ostale odrasle osebe, ki komunicirajo z malčki.

Ko se z otrokom igramo, moramo biti pozorni na gibe rok, nog in celega telesa. Ti gibi nam lahko povedo, kdaj je otrok vznemirjen, kdaj želi komunicirati, kdaj je pripravljen na igro ter z gibi pokaže svoja čustva.

Zelo pomembno pa je, da ne pozabimo, da otrok prav tako kot odrasel potrebuje čas za odmor. Kadar se dalj časa igra in komunicira, postane utrujen ali preveč napet, vznemirjen. Ko se to zgodi, otrok umakne pogled, »beži« od komunikacije in izgubi zadovoljen izraz na obrazu. Najboljši način, kako odgovoriti na tako obnašanje, je, da se nekoliko počaka, da otrok ponovno pogleda, vzpostavi vizualni kontakt in ponovno začne s komunikacijo. Nekateri otroci so občutljivi in potrebujejo pogostejše in daljše odmore.

Se nadaljuje.

(Pribanić, L., Komunikacijske potrebe djeteta oštećena sluha, Stručno-znanstveni skup: Različiti pristupi u ranoj diagnostici i (re)habilitaciji djece s teškoćama u razvoju, Rjeka, 28. -29. ožujka 2008)

ODGLEDVANJE - BRANJE Z USTNIC

Vida Perc

Ob branju članka Odgledovanje - branje z ustnic sem se zavedela, da ta način komunikacije velja tudi zame. Strinjam se s pojmom odgledovanje. Zame ta način »poslušanja« ni le branje z ustnic ampak »branje« celotnega obraza sogovornika. Odgledovanje je zame naporno, ker skušam razbrati pomen povedanega; naporno pa je tudi za sogovornika. Pogosto razberem ob odgledovanju tudi tisto, česar sogovornik ni povedal, ampak je le nakazal z mimiko obraza, z očmi ali pa le s kretnjo roke. Zato je za nekatere sogovornike pogovor z mano neprijeten.

Odgledujem že zelo dolgo. Okvaro sluha imam že od otroških let. Kdaj točno sem začela odgledovati, se ne spomnim. S

padanjem sluha pa se je moje odgledovanje stopnjevalo.

Pred časom sem se sporazumevala samo z odgledovanjem. To je eno najtežjih obdobij v mojem življenju. Moja komunikacija z družinskimi člani je še nekako uspevala. V veliki meri sta bila za uspeh zaslužna slišača člana moje družine, ki sta se trudila, govorila razločno in nekoliko počasneje. Komunikacija s širšo družino, znanci in prijatelji pa je bila veliko manj uspešna. Pogosto sem se znašla v zadregi zaradi popolnoma napačnih odgovorov na zastavljena vprašanja. Vedno pogosteje sem dom zapuščala samo v spremstvu moža ali sina; le tako sem se počutila varna. Tako ni bilo možnosti, da naredim

neumnost, ki jo je bilo kasneje zelo težko popraviti.

Doma sem veliko brala in gledala televizijske oddaje s podnapisi. Telefonirala nisem, saj nisem slišala telefonskega zvonca. Kadar pa sem, je bila uspešnost telefonskega pogovora odvisna od glasu sogovornika.

Kako velika razlika je med govorom različnih ljudi, sem se zavedela šele takrat. Razliko med ženskimi in moškimi glasovi sem poznala že prej in veliko lažje sem razumela moške glasove. Njihov glas sem v idealnih razmerah celo slišala. Velika razlika pa je tudi med mimiko ustnic. Nekateri ljudje zelo pravilno oblikujejo ustnice za vsako besedo in je branje z njihovih ustnic uspešno. Temen prostor, noč, vožnja z

avtom ponoči – kakršnakoli komunikacija je bila nemogoča.

Za uspešno komunikacijo sem potrebovala in še vedno potrebujem oči sogovornika. Stik z očmi je zame garancija za uspešno komunikacijo. Očala, posebej zatemnjena ali sončna očala, so me zelo motila in me še vedno motijo.

Težka naglušnost, tinitus in preobčutljivost na posamezne zvoke, so me popolnoma dotolkli. Nezmožnost samostojnega življenja in dela me je pahnila v depresijo. Izogibala sem se ljudi, posedala sem doma in se smilila

sama sebi. Iskala sem rešitev. Nov slušni aparat ni bil pravilno nastavljen in mi ni koristil. Nisem ga želela nositi, oliva mi je povzročala bolečine. Razumela sem le nekatere besede - premalo za uspešno poslušanje.

Pomoč sem poiskala na Društvu gluhih in naglušnih in jo tudi dobila. Zaradi spleta okoliščin sem se udeležila državnega posveta Pravica gluhih do znanja na Brdu. Na posvetu sem spoznala ljudi, ki so mi kasneje pomagali pri vračanju v svet zvoka.

Ostanki mojega sluha so postali dragocenost, ki se lahko koristno

uporabi. Slušni aparat se je dalo nastaviti tako, da mi je pomagal pri poslušanju. Naporne vaje poslušanja so bile v začetku zoprne, saj so s seboj prinašale glavobol. Z vztrajnostjo pri uporabi slušnega aparata in pomoči pri razvoju poslušanja, pa so se uredile tudi moje psihične težave. Postajala sem vse bolj samostojna, veselje do življenja se je vrnilo. Pa ne čez noč, ampak počasi z zelo drobnimi koraki.

Kljub temu, da redno uporabljam slušni aparat, ki mi dobro služi, še vedno odgledujem. To je moj način poslušanja.

MAESTRO3 WORKSHOP 2009

Milan Brumec, Center za sluh in govor Maribor

Na povabilo avstrijskega podjetja MED-EL sem se udeležil delavnice Maestro3 workshop 2009 na Dunaju. Delavnica je bila namenjena praktičnemu usposabljanju strokovnjakov s področja polževega vsadka. Delavnica je trajala tri dni. Program delavnice je bil sestavljen iz teoretičnega in praktičnega dela, pri čemer smo si morali udeleženci

na delavnico prinesiti vso opremo, ki je potrebna za nastavljanje procesorja govora. Delavnica se je začela s predstavitvijo novosti podjetja MED-EL. Nadaljevali smo z namestitvijo nove verzije (V 3.0) programa Maestro za nastavitve in diagnostiko sistema PV. Po uspešni namestitvi smo pričeli s praktičnim delom. Dobili smo 6 primerov, ki smo jih morali

obdelati in podati ustrezne rešitve. Sledile so še študije posameznih primerov, razprava o težavnih primerih nastavitve in o nastavitvah pri zelo majhnih otrocih.

Predstavljen nam je bil tudi VSB Vibrant Soundbridge.

V petek popoldne so nam gostitelji pripravili tudi presenečenje in nas povabili v Prater.

KAKO DELATI Z GLUHIMI IN NAGLUŠNIMI: STROKOVNJAKINJE NADA, ALENKA IN SERGEJA MED OSNOVNOŠOLSKIMI UČITELJI GLASBENE VZGOJE

Inge Breznik, Zavod RS za šolstvo OE Kranj

V zadnjih dveh desetletjih se v slovenskem šolskem sistemu intenzivno govori o novi koncepciji vzgoje in izobraževanja, ki med drugim izpostavlja tudi integracijo oz. inkluzijo otrok s posebnimi potrebami (gl. Zakon o vrtcih, Zakon o osnovni šoli, Zakon o poklicnem in strokovnem izobraževanju, Zakon o gimnazijah). Zakon o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami (ZUOPP, Ur. l. RS št. 54/2000) je to koncepcijo še formalno utrdil ter ji dodal normativno osnovo.

Pojem integracija oz. inkluzija otrok s posebnimi potrebami pomeni celostno vključevanje teh otrok v vzgojno izobraževalni sistem, ob upoštevanju vrste in stopnje njihovih posebnih potreb, z namenom, da prek ustrezne pomoči in prilagoditev uspešno zaključijo katerikoli vzgojno izobraževalni program (gl. Ložar 2005).

Drugi člen ZUOPP opredeljuje, kdo so otroci s posebnimi potrebami:

- otroci z motnjami v duševnem razvoju,
- slepi in slabovidni otroci,
- gluhi in naglušni otroci,
- otroci z govorno-jezikovnimi motnjami,
- gibalno ovirani otroci,
- dolgotrajno bolni otroci,
- otroci s primanjkljaji na posameznih področjih učenja ter
- otroci z motnjami vedenja in osebnosti.

1. slika: Učitelji GVZ iz 2. študijskega srečanja v Sežani

Delo z otroki s posebnimi potrebami zahteva od učitelja kot snovalca in izvajalca učnega procesa, širša znanja kot samo tista, ki so vezana izključno na

stroko določenega predmetnega področja. Iz tega razloga smo 2. sklic študijskih srečanj v šolskem letu 2008/09 za učitelje glasbene vzgoje v osnovnih

2. slika: Učitelji GVZ iz 2. študijskega srečanja v Novem Mestu

3 slika: Učitelji GVZ iz 2. študijskega srečanja v Tišini

šolah naravnali na to tematiko. Izbrali smo si področje dela z gluhih in naglušnimi otroki, saj so aktivnosti pri pouku glasbene vzgoje kot so poslušanje, izvajanje in ustvarjanje, vezane na slušno zaznavanje. Zato je delo s temi otroki specifično.

Tri urno izobraževanje o prilagoditvah pri poučevanju gluhih in naglušnih učencev v okviru pouka GVZ v OŠ so v obliki predavanja in delavnice izvajale defektologinja Nada Hernja, specialna pedagoginja Sergeja Groegl in psihologinja Alenka Werdonig, uslužbenke Centra za sluh in govor v Mariboru.

Spoznanja, kot npr. kako zaznavajo glasbo naglušni otroci in kako otroci s polževim vsadkom, so bila za večino učiteljev nova. Zaznavanje oz. slišanje glasbe pri teh otrocih je popolnoma drugačno kot pri ljudeh z normalno razvitim sluhom, zato je za učitelja pomembno pridobiti znanja za delo z gluhih in naglušnimi otroki.

Pri delu z gluhih in naglušnimi otroki je pomembno upoštevati naslenje prilagoditve vzgojno izobraževalnega procesa (gl. Hernja, Groegl in Werdonig 2008), ki so vezane na:

a. učni prostor oz. učilnico, v kateri se učni proces odvija (npr.

priprava akustično ustreznega prostora, brez prevelikega odmeva in hrupa, prostorska namestitve učenca napram položaju učitelja, možnost umika ali izklopa tehničnega pripomočka);

b. na proces podajanja učne snovi (npr. uporaba slikovnega materiala, predhodna obdelava besedila z otrokom in ne spontano poznavanje pesmi, primeren izbor besedila, medpredmetno povezovanje, povezovanje glasbe z gibanjem, poslušanje krajših glasbenih enot, možnost likovnega izražanja) ter

c. na proces preverjanja in ocenjevanja (npr. iz ocenjevanja izvzeti, kar ni dosegljivo čutni izkušnji kot npr. prepoznavanje skladb, prepoznavanje posameznih vrst inštrumentov, narečne pesmi, pesmi v tujem jeziku; podajanje jasnih navodil in vprašanj; preveriti, ali učenec ve, kaj se od njega pričakuje; vnaprej opredeliti področja preverjanja in ocenjevanja, obseg snovi in načine preverjanja ter ocenjevanja; prilagoditi ocenjevanje z npr. ožjim izborom odgovorov, enostavnejšimi ritmi, slikovno podporo, enostavnejšimi besedili; pisni preizkusi znanja naj bodo omejeni na teoretično snov).

Otroci s polževim vsadkom pa potrebujejo še več pozornosti pri pouku glasbene vzgoje. Le-ti se morajo glasbo naučiti poslušati, postopoma, prek zaznavanja oz. prepoznavanja njihovih posameznih elementov (npr. pulz, metrum, deli skladbe, volumen, barva zvoka posameznih glasbil).

Pomemben del uspešne integracije otrok s posebnimi potrebami je ugodna socialna klima v oddelku, kjer se ti otroci čutijo sprejete, varne, enakovredne z drugimi otroki, na kar lahko bistveno vpliva učitelj z veliko mero empatije in posluha za te otroke.

4. slika: Učitelji GVZ iz 2. študijskega srečanja v Mariboru

**PIKNIK UPORABNIKOV
POLŽEVEGA VSADKA IN
NJIHOVIH DRUŽIN**

**CENTER ZA
SLUH IN GOVOR
MARIBOR,
13. JUNIJ 2009**

ODKRIVANJE OKVAR SLUHA PRI PREDŠOLSKIH OTROCIH

Vida Perc

Okvare sluha je pri majhnih otrocih zelo težko odkriti. Ni pa nemogoče. Odkrivanje prirojenih okvar sluha uspešno poteka v vseh slovenskih porodnišnicah. Zajeti so vsi novorojenčki. Pred uvedbo screeninga so prirojene okvare sluha povzročale največ težav.

V nadaljevanju oskrbe dojenčkov in majhnih otrok pa ne moremo biti zadovoljni.

Sistematski pregled triletnih otrok zajame vse otroke. Komisijo za sistematski pregled sestavljajo pediater, psiholog in okulist, pregled sluha pa se ne opravlja. Zakaj se pregled sluha ne opravlja, mi ni uspelo izvedeti. Na protokolu za opravljanje sistematskega pregleda triletnih otrok je tudi rubrika sluh, ki pa ostaja prazna.

Naslednji pregled vseh otrok se opravi pred vstopom v šolo, v tem obdobju pa se pregleduje sluh na zelo enostaven način, večji poudarek je na razvitosti govora. Otroci so pogosto napoteni k logopedu, če njihov govor ni razumljiv. Natančnejši pregled sluha pa se kljub temu ne opravi. Pa vendar je zelo veliko razlogov za podrobnejši pregled sluha:

- otroci v najnežnejšem obdobju pogosto zbolevali, uporaba nekaterih antibiotikov pa lahko povzroči okvaro sluha;
- različne razvojne okvare otrok;
- kemoterapija;
- zdravljenje z ototoksičnimi zdravili;
- sepsa.

Po opravljenem zdravljenju otroci niso napoteni na kontrolo sluha.

V vsem tem času za otroke skrbijo zdravniki pediatri, ki pa

niso posebej usposobljeni za odkrivanje okvar sluha. Zato se še vedno dogaja, da otroci z manjšo okvaro sluha ostanejo neodkriti tako dolgo, dokler se okvara bistveno ne poslabša.

Otroci z neodkrito okvaro sluha morajo veliko več napora vložiti v poslušanje in razumevanje povedanega. Utrujeni, razigrani, hrupni otroci pogosto ne razumejo pravilno, kar je nekdo povedal tako mimogrede. Zato se nemalokrat zgodi, da so označeni kot neposlušni, neubogljivi, leni ali pa celo zaostali. Zaradi negativnega odnosa odraslih in sovrstnikov pride do manjvrednostnih kompleksov, slabšega učnega uspeha ...

Zvok je vir hrane za možgane in vpliva na razvoj možganov ter živčnega sistema. Uho v povezavi z možgani kontrolira proizvodnjo glasu. Glas vsebuje samo tiste tone, ki jih je uho sposobno slišati.

Okvare sluha povsod po svetu strmo naraščajo, v Sloveniji ima že 16 % prebivalcev okvaro sluha. Potrebno je nemudoma spremeniti odnos do sluha, do pomena sluha za vse življenje,

odnos do kvalitetne in pogoste kontrole sluha. Rehabilitacija odkritih okvar je pri zgodnjem odkrivanju veliko lažja in bolj kvalitetna, saj slušne poti, ki ne dobijo ustrezne spodbude, zamrejo.

Zato predlagam ukrepe s katerimi lahko veliko hitreje in bolj natančno preverimo sluh predšolskih otrok:

- kontrolo sluha pri sistematskih pregledih tri- in petletnih otrok je potrebno opravljati z ustreznimi aparaturami;
- izvajanje funkcionalne diagnostike;
- dopolniti register rizičnih otrok z boleznimi in terapijami, ki lahko poškodujejo sluh;
- ozaveščanje javnosti o pomenu dobrega sluha za razvoj otrok;
- ozaveščanje staršev o pomenu dobrega sluha;
- izobraževanje avdiologov in pedo-avdiologov;
- okrepitev surdopedagoških služb;
- nabava potrebne dodatne diagnostične opreme za kontrolo sluha;
- določiti nadzorni organ, ki bo bedel nad izvajanjem predlaganih ukrepov v celotni državi.

9. EVROPSKI SIMPOZIJ O KOHLEARNI IMPLANTACIJI - VARŠAVA, 14.-17. MAJ 2009

Janez Rebol, UKC Maribor

Slika 1. Inštitut za patologijo in fiziologijo sluha in govora v Varšavi

Od 14. 5. do 17. 5. letos se je v Varšavi odvijal 9. Evropski simpozij o pediatrični kohlearni implantaciji. Srečanje je s sodelavci organiziral prof. Henryk Skarzynski, ki je predstojnik Inštituta za fiziologijo in patologijo sluha v Varšavi.

Poljsko sem sicer prvič obiskal pred 35 leti. Takrat je bila zaznamovana z vsesplošnim pomanjkanjem potrošniških dobrin, od bencina do hrane v restavracijah (imeli so brezmesne dneve), kakor tudi razpoložljivosti hotelov in sob v hotelih. V tistih letih so tudi še vedno restavrirali stari del mesta in številne druge stavbe, saj je bila Varšava po II. sv. vojni 85 % uničena.

Sedaj stojijo v Varšavi številne stolpnice, promet se odvija po večpasovnih cestah. Nakupovalni centri zavzemajo obsežne površine.

Poljska je na pot kohlearne implantacije stopila že leta 1992, nato pa so se problema lotili zelo organizirano in ustanovili center za fiziologijo in patologijo sluha blizu Varšave, kjer opravljajo številne operacije, povezane z izgubo sluha. Do sedaj so napravili 2500

kohlearnih implantacij.

Na sami konferenci so sodelovali številni strokovnjaki s področja kohlearne implantacije v Evropi in svetu. Največji poudarek je bil na tako imenovani elektroakustični stimulaciji (EAS), ki leži sedaj tudi v ospredju interesa poljskih organizatorjev srečanja.

Tako so že prvi dan opravili devet operacij s tozadevno tehniko pri bolnikih, ki so imeli še parcialno ohranjen sluh v nizkih frekvencah. Princip operacije je podoben kohlearni implantaciji, le da se elektroda vstavlja skozi okroglo okence in samo do dolžine približno 16 do 18 mm v kohleo.

Ob tem se računa, da bi se ohranil sluh, ki je prisoten v nizkih frekvencah. Frekvence, na katerih pa je bolnik gluha, so stimulirane z električnimi dražljaji. Bolnik tako nosi procesor in sprejemnik kot pri kohlearnem implantu, v napravo pa je vključen tudi slušni aparat, ki lahko ojača zvoke v nizkih frekvencah. Operacija je tehnično precej zahtevna, saj mora biti vstavev elektrode atravmatska, da se ob njeni vstavitvi ne bi poškodoval še preostanek

delujočega notranjega ušesa. Tovrstnih posegov v Evropi ni bilo opravljenih veliko, bolniki pa so imeli ves čas velike težave, ker s slušnimi aparati niso zadovoljivo slišali, za kohlearno implantacijo pa zaradi ostanka sluha v nizkih frekvencah večinoma niso bili primerni.

Na samem simpoziju so se vrstili tudi referati o rehabilitaciji implantiranih bolnikov, o kirurških tehnikah pri vstavitvi kohlearnega implanta in o komplikacijah pri kohlearni implantaciji.

Proizvajalci pa so predstavili tudi novosti, ki smo jih z zanimanjem pričakovali.

Organizatorji so nam omogočili tudi obisk centra za fiziologijo in patologijo sluha, ki se nahaja v predmestju Varšave. Gre za kompleks, ki se nahaja v mirnem okolju ob gozdu in v sklopu katerega je tudi hotel, z možnostjo jahanja konjev. Sam center ima številne sodelavce, ki se ukvarjajo s patologijo sluha od otologov, avdiologov, surdopedagogov in logopedov, pa tudi radiologov in anesteziologov. Ima več operacijskih dvoran, kjer vsakodnevno potekajo operacije ušes. Pravkar pa so namestili nov aparat za MR in novo CT napravo.

Menim, da je način pristopa k naglušnemu oz. gluhemu bolniku na način, kakor ga imajo organiziranega na Poljskem, pravilen. Tovrstni centri se nahajajo v razvitih evropskih državah, med njimi je najbolj znan še center v Hannovru. S tovrstno organizacijo se lahko naglušnim in gluhim bolnikom ponudi res kvalitetna in celovita oskrba in rehabilitacija ter učinkovito reševanje njihovih težav.

INTERVJU Z MOJCO MIHELIČ

Nada Hernja, Center za sluh in govor Maribor

Nada: Kakšni so tvoji občutki ob zaključku gimnazije?

Mojca: Še ne dojamem, da mi je uspelo zaključiti vse štiri letnike brez ponavljanja in brez popravnih izpitov! Občutki so dobri.

Nada: Kaj te sedaj še čaka?

Mojca: Matura in dolge počitnice.

Nada: Kako boš delala maturo?

Mojca: Odločila sem se, da bom opravljala štiri predmete junija, angleščino pa jeseni. Lahko bi se odločila, da bi delala sedaj dva predmeta in ostalo jeseni, a sem se odločila tako, zato da bom lahko dva meseca posvetila angleščini. Če bi si pustila več predmetov za jesenski rok, se angleščini ne bi dovolj posvetila. Poznam se!

Nada: Opiši mi, kako si se počutila v gimnaziji?

Mojca: V prvem letniku je bilo vznemirljivo, polno neznanih obrazov. Počasi smo se spoznavali, in so me sošolci sprejeli kot enakovredno. Nikoli se nisem počutila postavljeno. Letos smo imeli izbirne predmete za maturo

in sem spoznala več novih obrazov, kar je zelo dobro. Bili so navdušeni nad menoj in povedali so, da me občudujejo in me imajo za vzor. Povedali so mi tudi, da sem zelo napredovala z govorom. Mogoče je bilo dobro tudi to, da sem bila edina v šoli z izgubo sluha in sem se izoblikovala kot osebnost. Ta izkušnja mi pomaga in mi bo prišla prav v življenju.

Nada: Kako je bilo na maturantskem plesu?

Mojca: Nekaj posebnega je bilo in počutila sem se odlično. Bila je dobra glasba, lepa dvorana in polno ljudi. Lepo je bilo plesati z atijem. Povedal mi je, da ne more verjeti, da sem že maturantka in da odraščam. Ena gospa mi je rekla, da dobro plešem, kar pa sploh ni težko. Čeprav na začetku nisem razumela plesnega učitelja, sem opazovala in se učila. Bilo je fenomenalno in sem se res počutila kot maturantka.

Nada: Kako si bila oblečena?

Mojca: Imela sem dolgo temno rdečo obleko, posuto z bleščicami, ki mi je zelo pristajala.

Nada: Si imela tudi kakšen nakit?

Mojca: Preproste uhanke, ki so se skladale s senčilom.

Nada: Kakšna pa je bila frizura?

Mojca: Imela sem kodre – no, malo bolj elegantno frizuro.

Nada: Ali si poleg novih prijateljev spoznala kakšno simpatijo?

Mojca: Ja, sem. Vsi potrebujemo pozornost in ljubezen. Zato imam prijatelja, ki me zna nasmejati, me poslušati in me sprejema takšno, kot sem.

Nada: Kakšni so tvoji načrti za

prihodnost?

Mojca: Uspešno zaključiti maturo. Rada bi se vpisala na zeleno fakulteto. Vpisala sem se na Zdravstveno fakulteto v Ljubljani, smer laborant zobne protetike. Vse pa je odvisno od sprejemnega izpita, ki temelji na ročnih spretnostih. Če mi ne bo uspelo, pa grem v Maribor na Lesarsko šolo za oblikovanje, po diplomi pa bi nadaljevala na šoli za notranjo opremo.

Nada: Torej boš izbrala poklic, v katerem se boš lahko ustvarjalno izražala!

Mojca: Vsekakor, saj me to veseli in lahko bom samostojno delala in našla boljšo službo. V takšnem poklicu ne bom potrebovala veliko komunikacije, ne bo potrebno telefoniranje ... Želela bi dobro delati. Lahko bi se vpisala na pravo, vendar se bojim, da bi se na vsak razpis prijavilo vsaj 15 kandidatov in bi imela manj možnosti za sprejem.

Nada: Čakajo te lepe počitnice kljub pripravam na angleščino. Kaj načrtuješ?

Mojca: Da bom veliko v naravi, s prijatelji in sorodniki, da bom uživala in potovala. Šla bom tudi za en teden sama na morje. Pa velikokrat bom peljala sorodnike na naš vikend, kjer sem zelo rada. Tam nabiram rože in se družim s sestro, bratranci in sestričnami. Veliko bom kolesarila in brala poletne knjige ter risala.

Nada: Kakšne so poletne knjige?

Mojca: Debele in težke. Lani sem na morje vzela kakšnih 20 debelih knjig. Sem pravi knjižni molj. Rada imam knjige, saj so mi spremenile življenje, z njimi si bogatim besedni zaklad; zame je branje hobi.

Nada: Jih imaš raje kot filme oziroma televizijo?

Mojca: Ne bi mogla reči, kaj imam raje. S pomočjo televizije sem prav tako mnogo pridobila.

Spoznala sem, kako se lažje izražam. Na televiziji vidiš, kako se ljudje gibljejo, obrazno mimiko, torej celotno izražanje. V preteklosti sem veliko gledala telenovele, kar atiju ni bilo všeč, ker so preveč solzave. A mi ni žal. Saj sem uživala, z lahkoto spremljala in spoznala nove besede. Svoj stil ima tudi računalnik. Z njegovo pomočjo na internetu najdem marsikaj. Lahko poiščem pomen neznane besede, tam so tudi slike in je lažje kot SSKJ (Slovar slovenskega knjižnega jezika). Lahko tudi komuniciram z ljudmi. Saj veste, najstniki imamo face book in messenger. Lažje komuniciram kot s telefoniranjem, sošolce sem lahko vprašala, kdaj pišemo test ali kdaj se začne zabava in kje in podobno. Uporabljam tudi mobilni, pogovarjam se z

znanimi ljudmi, ker vem kako govorijo in tudi oni se potrudijo. Res pa je, da atija manj razumem, zato je žalosten, da ne uporabljam FM sistema, saj je ugotovil, da z njegovo pomočjo lažje razumem z mobilnim.

Nada: Ali boš prišla na zaključni piknik?

Mojca: Z velikim veseljem kot vsa leta. Upam, da bo veliko novih obrazov. Veselim se, da bom pazila na majhne otroke in veselim se klepeta s starši, kar je dobro zame in zanje.

Nada: Mojca, vesela sem, da te poznam in da sem imela možnost, spremljati tvojo življenjsko pot. Želim ti uspešno nadaljevanje šolanja in srečo, tako v poklicu kot tudi v osebnem življenju!

DELAVNICA "POSLUŠANJE, UČENJE IN GOVOR" V ZAGREBU

Irena Varžič, Center za sluh in govor Maribor

Februarja smo se člani tima za polžev vsadek Maribor z veseljem odzvali povabilu Poliklinike SUVAG iz Zagreba, ki je v sodelovanju s Cochlearjem in Hrvaškim verbotonalnim društvom organizirala delavnico »Poslušanje, učenje in govor« (Listen, Learn and Talk).

Osrednja tema je bila predstavitev priročnika Listen, Learn and Talk in rehabilitacija gluhih in naglušnih otrok, kar je predstavila gospa Viktorija McDonell. Priročnik vsebuje teorijo in strategije poslušanja, učenja in govora. Da bi bila vsebina kar se da nazorna, vsebuje še DVD. Vsebina je razdeljena na tri obdobja otrokovega razvoja: obdobje dojenčka od 0 do 15 mesecev, malčka od 16-30 mesecev in otroka nad 30 mesecev vse do šole. Na koncu vsakega poglavja

je povzetek z navedenimi cilji za starše. Audio-verbalna terapija poudarja, da je potrebno dati staršem dobre praktične primere za delo doma. Tudi če

otrok na vajah ne posluša, je pomembno, da imajo starši model razvijanja poslušanja otrok, ki ga uresničujejo doma. Da bi lahko opazili napredek, pa moramo

Baterije za ponovno polnjenje - Freedom Cochlear

najprej vedeti, kje je trenutno otrok v razvoju, kako hitro napreduje, zakaj traja tako dolgo (zakaj se je razvoj ustavil, ne gre naprej), kakšna so pričakovanja in kdaj se terapija zaključi.

Gospa Sara Petra Mihaljević je govorila o otroku s PV in dodatnimi težavami. Pri svojem dolgoletnem delu opaža, da PV koristi tudi otrokom, ki imajo poleg slabega sluha še dodatne težave. Staršem polaga na srce, naj najdejo svoj »materinski instinkt«, ki so ga morda izgubili, ko so izvedeli, da je njihov otrok

gluh. Prikazala je video posnetke otrok in zaključila:

- Potrebno je, da primerjamo vsakega otroka z njim samim in ne z drugimi otroki!
- Otrokom z dodatnimi težavami prinese PV boljšo kvaliteto življenja!
- Otrokom s PV se je podaljšala pozornost!

Gospa Nađa Runjić je predstavila novo pridobitev SUVAGA: aparat, s katerim lahko merijo evocirane vizualne potenciale.

Mag. Tomas Tichy pa je predstavil

pomembnost vstavljanja elektrode v polža skozi skalo timpani, saj tako dobijo boljše rezultate, kot če elektrodo vstavljajo skozi skalo vestibulari. Pri tem igra pomembno vlogo tudi prožnost elektrode.

V začetku junija so predstavniki Firme Cochlear obiskali vse tri ustanove v Sloveniji in program predstavili vsem zainteresiranim. Starši in strokovnjaki so imeli priložnost spoznati pomembne korake v razvoju poslušanja.

NOVIČKE

NOVO VODSTVO V CIC »W. HIRTE«

Januarja 2009 je vodstvo Centra za kohlearni implant v Hannovru prevzela dr. Barbara Eßer Leyding.

Njene mnogovrstne izkušnje s področja sluha ji bodo pomagale pri uspešnem vodenju priznane ustanove. Po

mnogih letih klinične prakse, izkušenj pri firmi Med-El, je delala na področju slušnih aparatov pri firmi Oticon. Za svoje novo delovno mesto se je dodatno izobraževala iz menedžmenta s področja zdravstva in sociale.

Center iz Hannovra je znan tudi slovenskim staršem, uporabnikom in strokovnjakom. Skupaj smo ga obiskali leta 1997. Nekajkrat je bil gost v Sloveniji tudi dosednji vodja centra, dr. Bodo Bertram. Pod

njegovim vodstvom se je center razvil v mednarodno ustanovo, ki je obravnavala 1000 otrok s polževim vsadkom iz Nemčije in tujine.

Verjamemo, da se bo dr. Bertram tudi po upokojitvi

aktivno vključeval v aktualne dogodke, povezane z rehabilitacijo otrok s polževim vsadkom.

MAJSKO SREČANJE

Nada Hernja, Center za sluh in govor Maribor

Uporabniki polževih vsadkov, ki so bili operirani v Mariboru, so se srečali na Centru za sluh in govor na kontrolnem pregledu pri dr. Rebolu. Priložnost smo izkoristili za medsebojno spoznavanje in sproščen razgovor.

Hear now. And always

Cochlear™

BIL JE PUST

Zimo smo že pregnali. Pa ne sami, pomagale so pustne maske. Če še niste vedeli, kaj je pust, zakaj je pust in kaj se takrat dogaja, pa si kar preberite izjave otrok, ki so same po sebi dovolj zgovorne. Svoje pustne vtise so tudi narisali.

VIDA

Pust je na pustni torek, ko nosimo maske in imamo počitnice. Na karnevalu kurenti skačejo in zvonijo. Jaz sem pojedla veliko krofov, sladkorno peno, kokice in sladkarije. Klovni so veseli in osrečujejo otroke.

SREČKO

Za pusta se povabijo ljudje (na povorko), da vidijo, kaj so pripravili za pusta. Moja babica tudi dobo peče in sem pojedel veliko krofov.

DENIS

Ko je pust, smo veseli. Lani sem bil klovn. Moja babica je zelo

dobro pekla in je vsak dan spekla krofe.

LUCIJA

V soboto sem bila čarovnica, v nedeljo pa kurent. Jedla sem roza sladkorno peno in krofe.

ŽAN

Pust je zato, da si nekaj za fašenk. V šolo sem šel kuhar. V telovadnici smo plesali: ninje, batman, Pike Nogavičke, muce, medved, policaji ... Pri teti Geli, pri teti Heleni in teti Mimi sem bil frizer. Teta Mima se ni oglasila, ker je »venda« spala. Kaj pa jaz vem, kaj je delala?

TINA

Za pusta se oblačimo v pustne maske. Za pusta smo jedli krofe in pili čaj. Hudički so me lovili.

DACAPO

NOV SISTEM ZA PONOVRNO POLNJENJE

MED⁹EL
MEDICAL ELECTRONICS

hear**LIFE**

AKUMULATOR IN POLNILEC

Bilo je veliko princesk, zajcev, vile, kokoši, levov... Jaz sem bila zajec, ker imam rada živali.

MARINO

Nisem se maskiral. Lani sem bil gusar z nožem. Imel sem brke. V Murski Soboti sem videl drakulo, miš, kurente ... Jedel sem krofe. Imam jih rad.

JERNEJ

Imam sabljo. Jedel sem peno. Krofov pa ne.

KATJA

Bili smo na pustnem sprevodu na Ptuj. Videla sem Lucijo – čarovnico.

KARIN

Karin in mama sta šli na Ptuj. Rdeča kapica in babica. Na Ptuj smo jedli, pa pili sok. Kurenti so imeli privezane lonce. Pa so zvonili.

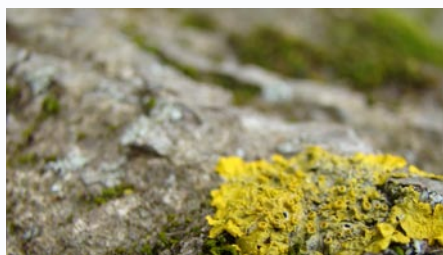
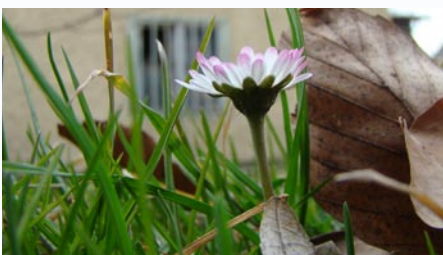
POMLAD JE TU

Marino, Srečko, Rok, Denis

V torek smo se z učiteljico Sergejo odločili, da bomo napravili nekaj fotografij za časopis. Fotografirali smo otroke, rože, drevesa, ptice, gugalnice na igrišču.

Denis je napravil nekaj zelo izvirnih posnetkov, Rok pa se je najbolj zabaval, k je fotografiral učiteljico Sergejo, ki se je postavljala na glavo. Vsi so se smejali, največje veselje pa je nastalo, ko je učiteljica zgrešila drevo in poletela mimo drevesa!

Ker se Rok ni želel fotografirati, smo ga namenoma lovili v objektiv. Uspelo nam ga je ujeti, čeprav ni bil preveč vesel tega.

IN MEMORIAM

ALFONZ ZEILHOFER

Dne 26.5.2009 je po zahrbtni bolezni umrl gospod Alfonz Zeilhofer, direktor Centra za sluh in govor Maribor v letih od 1980 do 1991.

Rojen je bil 13.4.1934 v Mariboru, v družini prosvetnih delavcev. Leta 1941 je bila njegova družina izseljena v Valjevo v Srbiji, kjer so ostali vse do osvoboditve. Nižjo gimnazijo je obiskoval in končal v Valjevu. Po osvoboditvi je družina nakaj časa živela na Cvenu, zato je višjo gimnazijo obiskoval v Ljutomeru. Leta 1948 so se zaradi očetove bolezni preselili v Pekre pri Mariboru. Po vojni so trije otroci kmalu ostali brez očeta, ki je umrl za posledicami prestanega trpljenja. Leta 1954 je končal učiteljske, leta 1967 pa je na Pedagoški akademiji v Ljubljani diplomiral iz področja ortopedagogike.

Svojo službeno pot je začel kot učitelj v Vidmu pri Ptuj in ostal tam vse do pomladi leta 1955, ko je moral oditi na služenje vojaškega roka. Prvega septembra 1956 se je vrnil in nastopil učiteljsko službo na takratni Pomožni šoli v Mariboru. V 24 letni pedagoški praksi je delal 19 let na takratni posebni osnovni šoli v Mariboru, od tega 8 let kot ravnatelj šole. Preostala leta je delal kot učitelj v OŠ in vzgojitelj v Železniškem dijaškem domu v Mariboru. Kratek čas je opravljal dela in naloge pomočnika ravnatelja na OŠ Prežihovega Voranca v Mariboru.

Maja 1980. leta je bil imenovan za vodjo TOZD Centra za korekcijo sluha in govora Maribor.

Vodenje je prevzel v času poteka postopka spreminjanja statusa ustanove t.j. v času izstopa iz okrilja zdravstva in preoblikovanja v samostojno delovno organizacijo. Dne 3.2.1983 je bil

imenovan za direktorja Centra. To obdobje je pomenilo novo etapo v boju za boljše materialne in delovne pogoje Centra.

Njegov čas na Centru je bil čas uveljavljanja novih normativov za področje usposabljanja otrok s posebnimi potrebami. Poglobilo se je sodelovanje z Zdravstvenim domom Maribor in Splošno bolnišnico Maribor. Prvič je začel delovati tudi oddelk otrok z nerazvitim govorom. Na novo se je pričela izvajati in uveljavljati mobilna surdopedagoška služba in pridobil se je strokovni profil ritmika za izvajanje ERV.

V času njegovega vodenja so bila na Centru organizirana številna strokovna srečanja in izobraževanja. V tem času smo imeli številne tuje obiske in izvajali prakso za študente defektologije. Svojo podporo in pomoč je nudil vsem, ki so se želeli izobraževati naprej.

S svojo odprtostjo, pozitivno naravnostjo in strpnostjo je uspel navezati tesne strokovne in prijateljske stike z Zavodom za gluhe in naglušne Ljubljana ter Centrom za korekcijo sluha in govora Portorož. Z vodstvom obeh zavodov so načrtovali in izpeljali številne skupne projekte. Njihovo tesno sodelovanje in prijateljstvo je preraslo v tradicionalno sodelovanje vodstev in strokovnih delavcev vseh treh zavodov, ki živi še danes.

Največ svoje ustvarjalne energije pa je posvetil temu, da bi Centru in s tem prizadetim otrokom zagotovil primernejše prostorske pogoje za delo. Tako smo se leta 1988 preselili v nove in prenovljene prostore, v katerih smo še danes.

Bil je odprt za sprejemanje in upoštevanje vsake konstruktivne in dobro mišljene pobude.

Prizadeval si jih je reševati v okviru danih možnosti in po njegovih najboljših močeh. Nikoli se ni postavljajl s svojim delom, s svojimi zaslugami, vedno je stvari predstavljal tako, kot da imamo zasluge zanje mi. Dobil je številna odlikovanja in priznanja, za katera nismo nikoli izvedeli ali pa smo zanje izvedeli šele po dolgem času in od drugod.

Leta 1991 se je upokojil, vendar je še naprej spremljal razvoj novih strokovnih pristopov in tehničnih možnosti za gluhe in naglušne. Udeležil se je vseh pomembnih strokovnih srečanj, tudi Posvetov o rehabilitaciji oseb s polževim vsadkom.

Zaradi vsega dobrega, kar je gospod Alfonz Zeilhofer naredil v svojem bogatem življenju, ga bomo vsi, ki smo bili njegovi sopotniki, ohranili v trajnem in prijaznem spominu.

Maribor, 1.6.2009

Tanja Majer, Center za sluh in govor Maribor

UDO BEN & EKONOMIČEN & PRAKTIČEN

NOV **SISTEM ZA PONO VNO POLN JENJE**

DACAPO

AKUMULATOR IN POLNILEC

- :: Za uporabo s TEMPO+, OPUS I in OPUS II procesorji govora
- :: DaCapo plus MED-EL procesorji govora: Visok izkoristek energije brez kompromisov glede zmogljivosti
- :: Zmanjšana skupna teža govornega procesorja - MED-EL nudi najlažji zaušesni del sistema PV
- :: Okolju prijazen
- :: Popolnoma združljiv z FM sistemi in ostalimi zunanji mi napravami (Bluetooth® z OPUS 2)
- :: Ostali nosilci za baterije se lahko medsebojno zamenjujejo

Dobavljivost DaCapo-a je odvisna od trga